

บทคัดย่อ

โดยทั่วไปบุคคลย่อมสามารถแสดงเจตนาผูกพันตนเองและคู่สัญญาอย่างไรก็ได้ตามหลักเสรีภาพในการทำสัญญา อย่างไรก็ตามการแสดงเจตนาดังกล่าวจะต้องอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายบางประการเพื่อคุ้มครองผลประโยชน์ของสังคมโดยรวม การทำนิติกรรมสัญญาที่มีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมาย ขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดี นิติกรรมสัญญานั้นมีผลเป็นโมฆะไม่อาจบังคับตามความมุ่งหมายของคู่กรณีได้เพราะกฎหมายย่อมไม่สนับสนุนพฤติการณ์ที่ฝ่าฝืนต่อหลักเกณฑ์การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข คู่สัญญาจึงไม่อาจเรียกร้องให้แต่ละฝ่ายปฏิบัติตามการชำระหนี้ตามนิติกรรมสัญญานั้นได้ ในขณะที่เดียวกันหากมีการชำระหนี้แก่กันไปแล้วก็ไม่สามารถจะเรียกร้องเอาคืนได้ตามหลักกฎหมายลามิกอร์ได้ มาตรา 411 ซึ่งบัญญัติว่า

“บุคคลใดได้กระทำการเพื่อชำระหนี้เป็นการฝ่าฝืนข้อห้ามตามกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี ท่านว่าบุคคลนั้นหาอาจจะเรียกร้องคืนทรัพย์สินได้ไม่”

ยิ่งในปัจจุบันมีนิติกรรมสัญญาในรูปแบบต่างๆเกิดขึ้นจำนวนมากซึ่งข้อเท็จจริงของการทำนิติกรรมสัญญาที่มีความซับซ้อนมากขึ้นโดยเฉพาะลักษณะของนิติกรรมสัญญาที่เกี่ยวข้องกับการฝ่าฝืนกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี การพิจารณาลักษณะข้อเท็จจริงของการฝ่าฝืนกฎหมายหรือศีลธรรมและหลักเกณฑ์การพิจารณาตัดสินที่ศาลใช้ในการพิจารณาวินิจฉัยอนุญาตหรือปฏิเสธการใช้สิทธิเรียกร้องคืนทรัพย์สินตามหลักลามิกอร์ได้มาตรา 411 ดังกล่าวจึงมีความสำคัญ จากการศึกษาของผู้เขียนวิเคราะห์สรุปได้ดังนี้

กรณีการพิจารณาลักษณะของการฝ่าฝืนกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี การแยกแยะเรื่องดังกล่าวกระทำได้อย่าง แนวทางที่พอสรุปได้คือในกรณีของนิติกรรมสัญญาที่วัตถุประสงค์อาจชอบหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายก็ได้ นั่น คู่กรณีทั้งสองฝ่ายจะต้องรู้ถึงเหตุที่ทำให้นิติกรรมสัญญานั้นไม่ชอบด้วยกฎหมายเสียก่อนแต่ยังฝ่าฝืนทำนิติกรรมสัญญาดังกล่าวไปนิติกรรมสัญญานั้นจึงเป็นโมฆะอันต้องพิจารณาข้อห้ามการเรียกคืนทรัพย์สิน แต่ในกรณีของนิติกรรมสัญญาที่มีวัตถุประสงค์อันต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมายและมีลักษณะเป็นความผิดในตัวเองแล้ว นิติกรรมสัญญานั้นย่อมตกเป็นโมฆะเสมอโดยไม่พิจารณาถึงความรู้หรือไม่รู้ถึงวัตถุประสงค์อันฝ่าฝืนกฎหมายของคู่สัญญาแต่ประการใด

ส่วนกรณีของนิติกรรมที่ตกเป็นโมฆะเพราะไม่ทำตามแบบที่กฎหมายกำหนด เห็นว่าเป็นกรณีที่มีบทกฎหมายบัญญัติไว้อย่างชัดแจ้งและเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อยของ

ประชาชนซึ่งคู่สัญญาจะตกลงยกเว้นไม่ทำตามแบบที่กฎหมายบังคับไม่ได้ แต่เนื่องจากเรื่องแบบ เป็นกรณีที่กฎหมายกำหนดเป็นองค์ประกอบความมีผลของนิติกรรมสัญญาบางประเภทเพื่อจัด ระเบียบสังคมและรักษาความสงบเรียบร้อย มีลักษณะเป็นเรื่องที่กฎหมายมุ่งคุ้มครองคู่สัญญา มิใช่เป็นองค์ประกอบความมีผลของนิติกรรมในเรื่องวัตถุประสงค์ของนิติกรรมซึ่งเป็นเรื่องที่ กฎหมายประสงค์จะห้ามการกระทำที่มีวัตถุประสงค์ไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา 150 นิติกรรมที่ตกเป็นโมฆะเพราะไม่ทำตามแบบที่กฎหมายกำหนดจึงไม่ต้องห้ามการเรียกคืนทรัพย์สิน ตามมาตรา 411

เมื่อนิติกรรมสัญญาตกเป็นโมฆะเพราะมีวัตถุประสงค์อันต้องห้ามขัดแย้งโดย กฎหมายหรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีแล้ว การชำระหนี้ไปตามนิติกรรมสัญญา ดังกล่าวซึ่งมาตรา 411 บัญญัติว่าไม่อาจเรียกคืนกันได้ไม่ควรจะใช้บังคับอย่างเคร่งครัดเด็ดขาด กล่าวคือกรณีที่นิติกรรมนั้นไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีโดยขัดแย้งแต่ผิด กฎหมายเพราะกฎหมายห้ามกระทำก่อนได้รับอนุญาตหรือในกรณีที่ผู้ชำระหนี้มีความจำเป็นต้อง กระทำการฝ่าฝืนกฎหมาย ผู้เขียนเห็นว่าแนวทางที่ให้ศาลมีดุลพินิจเปรียบเทียบความหนักเบาของ พฤติการณ์ระหว่างคู่สัญญาฝ่ายผู้ชำระหนี้กับผู้รับชำระหนี้ก่อนที่จะวินิจฉัยตัดสินว่าควรอนุญาต หรือปฏิเสธสิทธิเรียกคืนทรัพย์สินน่าจะเป็นแนวทางที่เหมาะสมและอำนวยความสะดวกได้เป็น อย่างดี

นอกจากนี้ตามหลักกฎหมายไทย นิติกรรมสัญญาที่ตกเป็นโมฆะถือว่าการกรรมสิทธิ์ใน ทรัพย์สินอันเป็นวัตถุแห่งการชำระหนี้มิได้โอนไปสู่ผู้รับโอน ในกรณีที่บุคคลได้ชำระหนี้ไปโดยฝ่าฝืนข้อ ห้ามตามกฎหมายหรือศีลธรรมอันดีแม้นิติกรรมที่เกิดขึ้นดังกล่าวจะตกเป็นโมฆะไม่สามารถเรียก คืนทรัพย์สินที่ส่งมอบไปโดยกล่าวอ้างว่าเป็นลาภมิควรได้ บุคคลดังกล่าวอาจเรียกทรัพย์สินนั้นคืน โดยอ้างว่าตนคือเจ้าของกรรมสิทธิ์จึงไม่ต้องห้ามการใช้สิทธิเรียกคืนทรัพย์สินที่ชำระหนี้ไปเพื่อการอัน ฝ่าฝืนต่อกฎหมายหรือศีลธรรมตามหลักกฎหมายลาภมิควรได้มาตรา 411 นั้น ผู้เขียนเห็นว่า มาตรา 411 มิใช่กฎหมายที่บังคับจำกัดสิทธิเรียกร้องตามหลักกรรมสิทธิ์โดยตรง แต่อย่างไรก็ตาม หลักกรรมสิทธิ์ก็มีข้อจำกัดในหลายกรณีด้วยกันที่สำคัญได้แก่การปรับใช้หลักสุจริตซึ่งเป็นหลัก กฎหมายทั่วไปตามมาตรา 5 กล่าวคือ แม้ข้อเท็จจริงใจทักจะมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินแต่เมื่อมี พฤติการณ์ที่ทำให้เห็นว่าการอ้างกรรมสิทธิ์เพื่อเรียกคืนทรัพย์สินนั้นเป็นไปโดยไม่สุจริต ศาลก็ไม่ บังคับให้ใจทักมีสิทธิได้ทรัพย์สิน ดังนี้จึงน่าจะนำมาปรับใช้กับนิติกรรมที่ผู้ชำระหนี้ได้โอนทรัพย์สิน ไปโดยรู้ว่าฝ่าฝืนกฎหมายหรือศีลธรรมอันดีอันตกเป็นโมฆะได้เช่นกัน

Abstract

The principle of the freedom of contract is individuals or parties rights to consent to binding contracts. However, the intention must be under actual laws which have a objective to protect social benefit. If the juristic act and contract is intended to contrary to law , peace or morality so the contract was void and cannot be forced to parties's intention because the law would not support violate behavior for coexistence in society with peaceful and the parties can not claim to restitution for each party as well if a restitution is completed they can not to claim back under the principle of unjustified enrichment , Article 411 .

“A person who has made an act of performance, the purpose of which is contrary to legal prohibition or good moral, can not claim restitution”

In present , the juristic act and contract have a variation and more complex especially, which related with illegal and immoral are important for the court's diagnosis to permitted or denied the right to claim back under unjustified enrichment , Article 411.

The consideration of the contrary to law and morality that difficult to identify. The way to conclude for the objective of juristic act and contract have a legitimate or an illegal not only the neither parties must know logically legal of juristic act and contract which contrary to law or morality but also to continue thus, this contract is void that considered the prohibit for claim restitution. But in case, the objective of juristic act and contract clearly intended to prohibit by law it would become to void contract., regardless of the intention.

In case of the juristic act and contract went void because of not follow the law form in this case the law has clearly defined and related to the public order so the neither parties will not except to follow the law form because it's composition to complete of some juristic act and contract for organize and maintain social harmony. However, this case is not a composition to complete of the juristic act and contract in objective of juristic act under article 150 so, it's not prohibited to claim property back under article 411.

When the contract went void because of it's expressly prohibited by law or contrary to peace or morality the act of performance of an obligation under article 411 provided that can not to claim back and should not apply at all as the case of the juristic act and contract is not contrary to peace or morality but it become illegal contract because its allowed by law before take action like the case of the liquidator have adequate reason for contrary action. The author agree that the court should be comparative between the gravity of behavior and neither parties (liquidator and recipient) then the diagnosis should be allowed or denied the right to claim property back which should be appropriate and fair approach.

In addition , according in Thai law the void contract refer to the property ownership as the act of performance object is not transferred to transferee. In case of a person has made an act of performance with contrary to law or morality the contract is become void and can't claim property back under the principle of unjustified enrichment but a person can claiming the ownership for recover property. The author agree that the proprietary claim is not restricted under article 411.However,it's limited in many case especially, the principle of good faith which is general principles of law under article 5 that is despite in fact, the plaintiff has property ownership but if the behavior indicate with out good faith to claim property back the court will not order the plaintiff claims property back. Therefore, the principle of good faith be adopted with the juristic act of transferring property when declared contrary to law or morality intention the juristic act is become void as well.